

Zorgplan 2017-2018

Openbare basisschool

Inleiding.....	4
1. Beleidsvisie	4
2. Zorgverbreding	4
2.1 Begeleiding leerlingen	5
2.2 Zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	6
2.3 Grenzen aan zorgverbreding	7
2.3.1 Onderwijsarrangement.....	7
2.3.2 Doublure.....	8
2.3.3 Cognitieve talenten.....	8
2.3.4 Versneld doorgaan	8
2.3.5 Eigen leerlijn	8
2.4 Begeleiding leerkrachten	9
3. Zorg in de groep	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Groepsoverdracht	10
3.3 De groeps- en leerlingbespreking.....	10
3.4 Het groepsplan	10
3.5 Individuele handelingsplannen.....	10
3.6 Aandachtsfunctionaris	10
4. Leerlingvolgsysteem	11
4.1 Cito	11
4.2 Overzicht methode overstijgende toetsen.....	11
4.3 Methodegebonden toetsen.....	12
4.4 Het sociaal emotionele leerlingvolgsysteem.....	12
4.5 Administratie leerlingvolgsysteem	12
5. Van primair naar het voortgezet onderwijs.....	13
5.1 Het voorlopige advies.....	13
5.2 Leerweg Ondersteunend Onderwijs (LWOO).....	13
5.3 Oriëntatie op het voortgezet onderwijs	13
5.4 Inschrijving voortgezet onderwijs.....	14
5.5 De CITO eindtoets	14
6. Externe contacten	14
6.1 Primair Passend Onderwijs (PPO).....	14
6.1.1 School Contact Persoon (SCP).....	14

6.1.2 Onderwijs Advies Team (OAT).....	14
6.1.3 De ambulante begeleider (AB).....	15
6.2 Onderwijs Zorgoverleg (OZO).....	15
6.3 School Maatschappelijk werker (SMW).....	15
6.4 Centrum Jeugd en Gezin (CJG).....	16
6.5 Het Wijkteam.....	16
6.6 Jeugdzorgbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR).....	16
6.7 Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ).....	16
6.8 Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak (SISA).....	16
6.9 De logopedist.....	17
6.10 De caesartherapeut en fysiotherapeut.....	17
6.11 Koers Voortgezet Onderwijs (VO).....	17
7. Takenlijst zorgverbreding.....	18
8. Verantwoordelijkhedenmatrix zorgverbreding.....	19
9. Protocollen en procedures.....	20
10. Lijst met afkortingen.....	21
11. Ontwikkelvoornemens 17-18.....	22

Inleiding

Voor u ligt het zorgplan 2017-2018 van openbare basisschool Charlois. Het zorgplan is een beleidsdocument, ontwikkeld voor ouders, leerkrachten en overig bevoegd gezag om duidelijkheid te scheppen over de manier waarop met zorg aan leerlingen wordt omgegaan op bovengenoemde basisschool.

Uw kind, onze gezamenlijke zorg!

1. Beleidsvisie

Obs Charlois is een lerende organisatie waarin het kind op zo'n manier onderwijs wordt aangeboden dat het zich zo volledig mogelijk kan ontplooien. De school staat bij dit alles niet op zichzelf, een kind is immers een deelnemer van de samenleving en leert overal.

Onderwijs op obs Charlois wordt gegeven in een positieve sfeer, waarbij de leerlingen zijn ingedeeld middels het leerstofjaarklassensysteem. De speerpunten van onze school zijn gericht op de domeinen taal, lezen en rekenen. Binnen alle domeinen hanteren de leerkrachten het directe instructiemodel. Iedereen op obs Charlois kent en benut zijn kwaliteiten, voelt zich veilig en betrokken en neemt zijn verantwoordelijkheid.

2. Zorgverbreding

Onder 'zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften' verstaan wij het intensiveren (verbreden) van de zorg aan leerlingen, zodanig dat zoveel mogelijk kinderen een ononderbroken basisschoolontwikkeling doormaken.

Zorgverbreding wordt uitgevoerd door de groepsleerkrachten :

- preventief: je handelen zo richten, de instructie afstemmen, zodat er in de toekomst weinig of geen problemen zullen optreden en kinderen met verschillende onderwijsbehoeften voldoende aan bod komen.
- curatief: je handelen afstemmen op zorgleerlingen, zodat deze in de toekomst weer met de groep mee kunnen doen.

2.1 Begeleiding leerlingen

Leerlingen worden begeleid door middel van planmatig handelen. Het planmatig handelen, vindt plaats in de vorm van een cyclus. Binnen deze cyclus wordt er doelgericht gewerkt.

Stap 0: Zorgverbreding op basis van planmatig handelen

Fase 1 SIGNALEREN

Individueel niveau

Observaties van de leerkracht
Zorgen vanuit de ouders
Zien
Bosos
Verzuim
(subjectief)

Groepsniveau

leerlingvolgsysteem(LVS)
methodegebonden toetsen
(objectief)

Schoolniveau

LVS
methodegebonden toetsen
(objectief)

Fase 2 ANALYSEREN

Individueel niveau

Bespreken
IB`er met leerkracht
Leerkracht en ouders
Leerlingbespreking

Groepsniveau

Bespreken
IB`er met leerkracht
Groepsplanbespreking

Schoolniveau

Bespreken
IB`er met directie

Fase 3 DIAGNOSTICEREN

Individueel niveau

Gesprek leerkracht
Diagnostisch gesprek
leerling met leerkracht of IB

Groepsniveau

Groepsdiagnose

Schoolniveau

Toetsgegevens
Onderwijsaanbod/methode
Evalueren

Fase 4 UITVOEREN

Individueel niveau

Handelingsplan/leerlijn opstellen
Handelingsplan/leerlijn uitvoeren
Ouders en leerling betrekken

Groepsniveau

Groepsplan opstellen
Groepsplan uitvoeren

Schoolniveau

Onderwijsaanbod bijstellen

Fase 5 EVALUEREN

Individueel niveau

Handelingsplan/leerlijn evalueren
Ouders en leerling

Groepsniveau

Groepsplan evalueren

Schoolniveau

Onderwijsaanbod evalueren

De bovenstaande cyclus houden wij aan. Deze cyclus vindt 4 keer per jaar plaats en de leerkracht wordt hierin begeleid door de intern begeleider.

1^e en 2^e cyclusronde: september –november, 3^e en 4^e cyclusronde: februari- juni.

Binnen deze cyclus wordt ervan uitgegaan dat elk kind in het groepsaanbod mee kan doen.

2.2 Zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Wanneer is er sprake van een leerling met specifieke onderwijsbehoefte?

Hiervan is sprake indien een leerling die in de eerste stap uitvalt en waarvoor in de tweede stap tenminste een individueel handelingsplan gericht op een sociaal-emotionele of didactisch specifieke onderwijsbehoefte is opgesteld.

Het is de leerkracht die de intern begeleider (IB) inschakelt voor hulp en aanbod in specifieke onderwijsbehoeften.

Welke stappen worden er genomen bij leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte?

Stap 1: Leerkracht/IB signaleert

- Observatie leerkracht
- Afname (niet-) methodegebonden toets, Zien en Bosos
- Ervaren leerkracht maakt zelf eerste groepsplan
- Aanmelding IB, inlichten ouders
- Analyse en vorming dossier
- IB bespreekt de leerling met School Contact Persoon (SCP) ter informatie door

Stap 2: Leerkracht analyseert

- Aanduiding en concrete omschrijving van probleem/specifieke onderwijsbehoeften
- Zet specifieke onderwijsbehoeften in een groepsplan en indien nodig in individueel handelingsplan (IHP)
- Maakt een ondersteuningskaart voor de leerling, hierin worden de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften explicieter beschreven, te denken aan belemmerende en stimulerende factoren, werkhouding, sociaal emotionele ontwikkeling, didactische ontwikkeling, fysieke ontwikkeling
- Bestudeert informatie uit leerlingendossier
- Weegt belemmerende en bevorderende factoren met elkaar af, die invloed kunnen hebben op het probleem/specifieke onderwijsbehoefte
- Gaat na wat er al aan het probleem gedaan is
- Gaat na wat de ervaringen van de leerling zelf zijn m.b.t. het probleem
- Gaat in gesprek met ouders voor aanvullende informatie

Stap 3: Leerkracht in samenwerking met de intern begeleider

- Bepalen samen aan welke onderwijsbehoeften tegemoet gekomen moet worden, oa:
 - Verlengde instructie bij uitleg
 - Aanpassing van aanbod en/of werktempo
 - Extra oefen- en herhalingsstof
 - Versterking motivatie, autonomie
 - Beloningssysteem etc.
- Collegiale consultatie (observatie)
- Consultatie door extern deskundige, zoals SCP (vooraf een observatie wordt toestemming gevraagd van de ouders)
- Leerkracht maakt en voert IHP in groep uit → Leerling wordt leerling met specifieke onderwijsbehoefte
- Informeren en betrekken van ouders en leerling bij opstellen en voortgang

Stap 4: Plan wordt uitgevoerd door de leerkracht

- Dit gebeurt volgens de cyclus en geeft een individueel resultaat bij de leerling
- Ouders en leerling worden betrokken bij uitvoering van het IHP

Stap 5: Plan wordt geëvalueerd door leerkracht en intern begeleider

- Evaluatie van het plan vormt nieuwe beginsituatie. De cyclus van het opbrengstgericht werken

- begint dan weer van voor af aan
- Plan wordt aangepast op nieuwe en huidige beginsituatie
- Evaluatie en aanpassing plan worden besproken met ouders en leerling

Stap 6: Indien doelgericht werken onvoldoende vooruitgang biedt:

- Onderzoek bij Passend Primair Onderwijs (PPO) in de week leggen
- Bespreken in Multi Disciplinair Overleg (MDO)
- Overleg over huidig handelingsplan met ouders, leerkracht, SCP en IB
- Overweging doublure
- Overweging eigen leerlijn met ontwikkelingsperspectief
- Aanvraag arrangement/onderzoek PPO, indien van toepassing
- Uitvoering onderzoek PPO
- Dit alles gebeurt in samenwerking met ouders en school

Stap 7: Na het onderzoek:

- Gesprek met SCP, ouders, school en leerling
- Advies van Onderwijs Advies Team (OAT), optie 1 of optie 2

Optie 1:

Licht curatief of tijdelijk onderwijsarrangement, hieronder vallen de volgende arrangementen:
 Aparte leerlijn met consequenties voor het te behalen eindresultaat op school → ontwikkelingsperspectief
 Mogelijkheden voor aanvraag specialisten, zoals; gedrag-, lees-, taalspecialist en ambulante begeleiding

Optie 2:

Intensief en langdurend/structureel onderwijsarrangement, doorverwijzing SBO of SO
 Aanvraag toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

2.3 Grenzen aan zorgverbreding

Zoals beschreven in onze beleidsvisie geven wij op schoolniveau onze grenzen van zorgverbreding aan. In principe is elke leerlingen bij ons op school welkom, maar wij moeten wel over de juiste kennis en vaardigheden beschikken om kinderen met een specifieke onderwijsbehoefte op maat te kunnen begeleiden. In ons ondersteuningsplan staat beschreven welke leerlingen we wel of niet kunnen ondersteunen in hun onderwijsbehoefte. Dit plan sluit aan bij het PPO, het beleid vanuit Ministerie van Onderwijs.

2.3.1 Onderwijsarrangement

Een andere naam voor de wet op de Leerlinggebonden financiering (LGF) is "Arrangement". Deze wet geeft ouders van kinderen met een handicap of stoornis de mogelijkheid om voor hun kind te kiezen tussen speciaal en regulier onderwijs.

Kinderen die in aanmerking komen voor een arrangement zijn leerlingen met:

- een handicap
- (chronisch) ziek
- gedragsstoornis/probleem
- psychisch probleem
- spraak/taalprobleem

Om in aanmerking te komen voor een arrangement moet het kind een indicatie hebben. Een indicatie moet in principe door de ouders worden aangevraagd bij de toelidingscommissie. Deze commissie beslist volgens landelijk vastgestelde regels of een kind in aanmerking komt voor een "arrangement". De toelidingscommissie is een onderdeel van Passend Primair Onderwijs Rotterdam. Bij plaatsing van een leerling met een "arrangement" zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden die het PPO of het Samenwerkingsverband Koers VO biedt. Jaarlijks zal opnieuw bekeken worden of een plaatsing gecontinueerd kan worden.

2.3.2 Doublure

Wij willen op onze school kwalitatief goed onderwijs geven. Daarbij is de verwachting dat alle kinderen voldoen aan de overgangsnormen. Dit betekent in de praktijk, dat we voor elk kind een geschikt onderwijsaanbod bieden en als het kind achterblijft bij de groep of zijn ontwikkeling, dat wij dan gerichte hulp organiseren. Als ondanks de inspanning van de school, de geboden hulp niet toereikend mocht blijken voor een kind, dan is in sommige gevallen doublure een mogelijkheid. De ouders van de leerling worden bij het hele proces betrokken. De school bepaalt uiteindelijk of het wenselijk is dat een kind een leerjaar doubleert (zie ook 3.5 Individueel Handelingsplan). Het jaar dat het kind doubleert, krijgt het kind eventueel een aangepast programma voor een of meerdere vak(ken). Dit wordt vastgelegd in een individueel handelingsplan, ouders worden bij dit plan betrokken.

Overwegingen

De richtinggevende visie hierbij is: Uw kind, onze gezamenlijke zorg.

Het is goed om te bedenken wat de meerwaarde is voor een kind om te doubleren. Het uitgangspunt is het individuele kind, als het achterblijft bij de te verwachten ontwikkeling en /of het heeft een minimale vooruitgang in scores en het kind presteert onder het groepsgemiddelde.

Tijdspad

November	Een eerste signaal wordt gemeld aan zowel de IB`er als aan de ouders. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek, waarin wordt aangegeven wat het probleem is en wat de leerkracht eraan gaat doen. Ook wordt aangegeven dat doubleren eventueel tot de mogelijkheden behoort. De leerkracht maakt van dit gesprek een verslag.
Januari	Tijdens de rapportbespreking wordt aan de ouders gemeld hoe het gaat met de vorderingen van de leerling. Wat is er gebeurd aan extra ondersteuning/begeleiding van de leerkracht. De leerkracht maakt van dit gesprek een verslag en laat dit door de ouders ondertekenen.
April	Als de problemen/achterstanden niet voldoende zijn opgelost, wordt in overleg met ouders besloten dat een jaar doubleren nu definitief is. Ook hiervan komt een door de ouders ondertekend verslag. Ook wordt een hulplan voor het komende schooljaar gemaakt met daarin de onderwijsbehoeften en de te behalen doelen.

Zie ook protocol Doorstroom.

2.3.3 Cognitieve talenten

Tijdens de leerlingbespreking komen de onderwijsbehoeften van de leerlingen aan bod. Bij vermoedens van cognitief talent worden deze besproken met de IB`er. Deze leerlingen kunnen uitgenodigd worden om deel te nemen aan verdiepende activiteiten buiten de klas met een ambulante leerkracht. Voor verdere uitleg zie protocol cognitieve talenten.

2.3.4 Versneld doorgaan

Voor een kind, dat zich veel sneller ontwikkelt dan je op grond van zijn/haar leeftijd zou mogen verwachten, kan er besloten worden een leerjaar over te slaan. Hierbij wordt naast de cognitieve vaardigheden ook gekeken naar de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind, communicatieve vaardigheden, weerbaarheid, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

2.3.5 Eigen leerlijn

In principe blijven alle leerlingen zoveel mogelijk meedoen met de lesstof van het leerjaar waarin zij geplaatst zijn. Indien een leerling erg ver achter of voor loopt in zijn ontwikkeling op een of meerdere

vakgebieden, kan in overleg met de ouders, IB'er, directie en SCP'er gekozen worden voor een eigen leerlijn. Het kind volgt niet meer de methode van de groep, maar krijgt een eigen aangepaste programma voor het desbetreffende vak(ken). Verder wordt gekeken welk uitstroomperspectief haalbaar is en welke doelen de leerling per schooljaar gaat behalen.

Dit wordt vormgegeven in een ontwikkelperspectief (OPP) dat na bespreking door ouders ondertekend wordt. OPP wordt vanaf groep 6 opgezet (uitzondering groep 4/5 na indicatie door PPO). De ouders en kinderen zijn bij dit alles nauw betrokken. Dat gebeurt door middel van gesprekken, een goede rapportage en dossiervorming.

2.4 Begeleiding leerkrachten

Leerkrachten voldoen aan de competenties zoals vastgelegd in het competentieprofiel leerkracht stichting BOOR.

Leerkrachten die functioneren op basisniveau zullen in de gelegenheid worden gesteld zich te ontwikkelen naar een ervaren niveau. Leerkrachten die functioneren op ervaren niveau zullen in de gelegenheid worden gesteld zich te ontwikkelen naar excellent niveau. De leerkracht is zelf verantwoordelijk voor zijn ontwikkeling en legt dit vast in zijn/haar persoonlijk ontwikkelingsplan. Ook houdt zij/hij dit bij in een bekwaamheidsdossier.

De directie zal op zijn beurt de leerkracht stimuleren en faciliteren bij zijn/haar ontwikkeling.

Om de competentieontwikkeling te volgen, legt de directie regelmatig flitsbezoeken af. Ook voert de directie klassenconsultaties uit, waarbij gebruik wordt gemaakt van de observatielijst leerkrachtvaardigheden en de kwaliteitskaart leerkrachtvaardigheden. Wederzijdse bevindingen komen aan de orde in een nagesprek. Ook voert de directie voortgangs-, functionerings- en beoordelingsgesprekken met de leerkrachten.

Indien een leerkracht (tijdelijk) niet (meer) de gewenste competenties en/of ontwikkeling laat zien, zal door de directie met deze leerkracht een zorgtraject worden opgestart.

Alle leerkrachten kunnen op het gebied van zorg voor hun leerlingen voor begeleiding en advies terecht bij de IB'er.

Startende leerkrachten en nieuwe leerkrachten op obs Charlois worden de eerste periode ook begeleid door de bouwcoördinator.

3. Zorg in de groep

3.1 Inleiding

Remediëring wordt in principe gedaan door de groepsleerkracht, binnen de groep. Hij/zij kan daarbij wel gebruik maken van de hulp van ondersteuning, indien aanwezig. Deze ondersteuning van de leerkracht/extra hulp aan kinderen vindt in principe binnen de groep plaats. Uitzonderingen worden met de IB`er besproken.

3.2 Groepsoverdracht

Aan het einde van het schooljaar worden de leerlingen overgedragen aan de volgende leerkracht. Bijzonderheden van de leerlingen, zoals leer- en /of gedragsproblemen, thuissituatie, bijzonderheden m.b.t. de gezondheid van de leerling, extra hulp en belangrijke afspraken worden besproken en vastgelegd. Hierbij worden de volgende documenten gebruikt:

1. Het overdrachtsformulier.
2. Groepsplannen, individuele handelingsplannen worden voortgezet door de nieuwe leerkracht totdat nieuwe plannen zijn gemaakt. Dit in overleg met de IB`er.

3.3 De groeps- en leerlingbespreking

Tussen de groepsleerkracht en de IB`er vindt 4 keer per jaar groepsplanbespreking plaats n.a.v. de Cito-toetsen en de methodegebonden toetsen. Ook zijn er jaarlijks 4 leerlingbesprekingen tussen de groepsleerkracht en IB`er. Besproken worden de cognitieve resultaten, de sociale emotionele ontwikkeling en bijzonderheden van het individuele kind en de te nemen acties door de leerkracht en/of IB`er. Vooraf de besprekingen vullen de leerkrachten een format, gericht op de leerlingen en er vindt een groepsconsultatie plaats door de IB`er. Afspraken over op te stellen groepsplannen en individuele handelingsplannen worden gemaakt. Indien nodig neemt de IB`er aanvullende onderzoeken, diagnostische toetsen af. De groepsbesprekingen worden volgens de methodiek opbrengstgericht werken in 4-D gehouden (data, duiden, doelen en doen).

3.4 Het groepsplan

Naar aanleiding van de LVS toetsen en methodegebonden toetsen worden groepsplannen gemaakt. Het opstellen, uitvoeren en evalueren van een groepsplan is de verantwoordelijkheid van de leerkracht. De IB`er begeleidt de leerkracht hierbij. Groepsplannen en individuele handelingsplannen worden op het netwerk geplaatst in een van te voren afgesproken map.

3.5 Individuele handelingsplannen

Indien daartoe aanleiding is, neemt de IB`er naar aanleiding van de LVS-toetsen, de methodegebondentoetsen en/of de leerlingbespreking aanvullende toetsen af. Als uit de analyse van de toetsen blijkt dat het voor een leerling noodzakelijk/wenselijk is, wordt er na overleg tussen leerkracht en de IB`er een individueel handelingsplan opgezet. Dit is gericht op een sociaal-emotionele of didactisch specifieke onderwijsbehoefte. Dit plan wordt met de ouders besproken, eventueel aangevuld en door de ouders ondertekend. Ook hun rol wordt in het plan vermeld. Het individuele handelingsplan wordt na een vooraf vastgestelde periode geëvalueerd en indien nodig aangepast en voortgezet.

3.6 Aandachtsfunctionaris

De IB`er is tevens de aandachtsfunctionaris van de school. De aandachtsfunctionaris draagt zorg voor een interne implementatie van meldcode Rotterdam en SISA en zorgt daarnaast voor een effectieve samenwerking met de (lokale) ketens. De aandachtsfunctionaris heeft oog voor de problematiek, kennis van implementatie en borging en kan op de juiste manier collega's adviseren. Hij of zij weet ook hoe contacten te kunnen leggen met andere organisaties en met de lokale ketens. De aandachtsfunctionaris is toegankelijk voor de medewerkers en werkt samen met de directie om knelpunten op te lossen.

4. Leerlingvolgsysteem

4.1 Cito

Om de kwaliteit van ons onderwijs te verhogen en verder te bewaken worden de kinderen regelmatig getoetst.

Toetsen kunnen ons inzicht geven in de prestaties van de kinderen. Bovendien geven de toetsen ons een totaalbeeld van de school. Voor het toetsen van leerlingen maken we gebruik van methodegebonden en methode-overstijgende toetsen zoals de Cito-toetsen. De uitslagen van de Cito-toetsen en methodegebonden toetsen worden gebruikt om de leerlingen in te delen in de groepsplannen van de verschillende vakken.

4.2 Overzicht methode overstijgende toetsen

De volgende methodeoverstijgende toetsen worden gebruikt:

Toetsen	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
Taal- lezen- spellen								
Taal voor Kleuters		X						
CITO Begrijpend lezen				E4	X	X	X	X
AVI			X	X	X	Zorgln.	Zorgln.	Zorgln.
CITO DMT			X	X	X	X	X	X
CITO SVS			X	X	X	X	X	X
CITO Woordenschat			E3	E4	E5	E6	E7	
PI DICTEE				X	X	X	X	X
Struiksmā			Zorgln.	Zorgln.	Zorgln.	Zorgln.	Zorgln.	
CITO werkwoordspelling							E7	X

Rekenen								
CITO Rekenen voor Kleuters		X						
CITO Rekenen en Wiskunde			X	X	X	X	X	X
Rekenprikjes								
DAT				X	X			
UGT		Zorgln.						

Algemeen								
CITO Eindtoets								X
Drempelonderzoek								X

De uitslagen van de Cito-toetsen staan op de rapporten van de leerlingen vermeld met vaardigheidsscore en niveau.

4.3 Methodegebonden toetsen

De volgende methoden worden gebruikt:

Methode	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
Onderbouwd	X	X						
LOGO 3000 (woordenschat)	X	X						
Werkmap fonemisch bewustzijn	X	X						
Werkmap begrijpend luisteren	Bronnenboek	Bronnenboek						
Met sprongen vooruit	X	X	X	X	X			
Schrijfdans	X	X						
Programma alternatieve denkstrategieën (PAD)	X	X	X	X	X	X	X	X
VLL			X					
Pluspunt			X	X	X	X	X	X
Zin in Taal				X	X	X	X	X
Zin in Spelling				X	X	X	X	X
Natuurlijk					X	X	X	X
Geobas					X	X	X	X
Bij de tijd					X	X	X	X
Estafette				X	X	X	X	
Tekstverwerken				X	X	X	X	X
Take it easy			X	X	X	X	X	X

De lessen uit de verschillende methoden worden getoetst door de methodegebonden toetsen/observaties.

4.4 Het sociaal emotionele leerlingvolgsysteem

Voor de onderbouw, groep 1 en 2 wordt BOSOS gehanteerd. Voor groep 3 t/m 8 is in het schooljaar 2016-2017 Zien deels geïmplementeerd. In het schooljaar 2017-2018 wordt de implementatie vervolgd.

4.5 Administratie leerlingvolgsysteem

Het logboek

Elke leerkracht is verplicht een logboek bij te houden. Hierin staat de dagelijkse gang van zaken in de groep, zoals de klassen- en schoolregels, de adressen en telefoonnummers van de kinderen, dag- en jaarplanningen en protocollen m.b.t. het ontruimingsplan en veiligheidsbeleid. Het is belangrijk dat de leerkracht de map voorziet van recente informatie. In het logboek staan de arrangementen vermeld en deze worden dagelijks geëvalueerd.

De toetsgegevens

Op het netwerk worden de toetsresultaten van de kinderen bewaard, maar ook de extra hulp die in de klas geboden wordt. Te denken aan de groepsplannen en individuele handelingsplannen die betrekking hebben op het didactische en sociaal emotionele ontwikkeling van het kind. Toetsgegevens worden één jaar in de map bewaard.

Parnassys

Parnassys is ons schooladministratie- en tevens leerlingvolgsysteem. Hierin worden

algemene leerlinggegevens bijgehouden. Hierin heeft de directie de eindverantwoordelijkheid in. De leerkrachten zorgen ervoor dat de uitslagen van de methode overstijgende toetsen hierin worden vastgelegd. Ook worden de oudergesprekken en notities hierin vastgelegd. In het handboek Parnassys-Charlois staat precies beschreven welke gegevens ingevoerd worden en op welke wijze.

Dossier

Het papieren leerlingendossier is een afgesloten kast in de kamer van de intern begeleider. Alle leerlingen zijn hierin geordend per groep en achternaam. Het leerlingendossier bevat vertrouwelijke informatie m.b.t. de leerling, te denken aan algemene leerlinggegevens, handelingsplannen, formulieren van externen (bijv. logopedist, PPO), oudergesprekken en aanvullende toetsresultaten. De leerkrachten kunnen het leerlingendossier altijd inzien. De ouders kunnen na afspraak samen met de intern begeleider het dossier van hun eigen kind inzien.

5. Van primair naar het voortgezet onderwijs

Bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs wordt gebruik gemaakt van het document Rotterdamse Plaatsingswijzer, invoersdocument t.b.v. het schooljaar 2015-2016.

5.1 Het voorlopige advies

Leerkrachten van groep 7, directie en IB'er formuleren in februari/maart een voorlopig advies per leerling. De basis is het oordeel van de leerkrachten van groepen 6 en 7, leerlingvolgsysteem (plaatsingswijzer, www.fokor.nl) en andere belangrijke gegevens. Tijdens de bespreking in maart wordt kort met de ouders ingegaan over hun verwachtingen. Ter voorbereiding van de open dagen van het VO kan de leerkracht van groep 7 een bepaalde richting aangeven waarvan hij/zij denkt dat het goed is als de ouders en de kinderen zich daarin oriënteren. In groep 8 wordt in februari het definitief advies gegeven, wederom besproken door de leerkracht van groep 8, na overleg met de leerkracht van groep 7, IB'er en de directie. Er wordt aan de ouders een definitief schooladviesformulier meegegeven.

5.2 Leerweg Ondersteunend Onderwijs (LWOO)

Van leerlingen uit groep 7 waarvan de school verwacht dat zij in het voortgezet onderwijs leerwegondersteuning (LWOO) nodig zullen hebben, wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) gemaakt. De ouders van deze leerlingen worden vanaf mei/juni uitgenodigd voor een gesprek. Hierin wordt aan de ouders uitgelegd wat dit inhoudt en er wordt aan de ouders om schriftelijke toestemming gevraagd voor een intelligentietest, die in het najaar (groep 8) wordt afgenomen door Koers VO. Via Koers VO vindt er dan een indicatiestelling plaats. Daarnaast vult de leerkracht een vragenlijst voor gedrag en sociaal-emotioneel functioneren in. Zo ontstaat er een beeld over de motivatie, leerhouding en de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.

5.3 Oriëntatie op het voortgezet onderwijs

Begin januari organiseert de school een informatieavond voor ouders en leerlingen uit groep 7 en 8, soms met hulp van collega's uit het Voortgezet Onderwijs. Niet alleen de leerlingen, maar ook de ouders krijgen op de avond veel informatie over het Voortgezet Onderwijs. Ook vinden rond die tijd een aantal bezoeken aan VO-scholen plaats. We streven er naar om naar scholen te gaan die voor al onze leerlingen interessant zijn. Op deze manier laten we de leerlingen zien dat er voor iedereen een leuke en passende vervolgschool te vinden is. Veel leerlingen weten voor ze aan de uiteindelijke CITO-eindtoets beginnen al redelijk goed wat hun mogelijkheden zijn. Tussen januari en maart bestaat de mogelijkheid om verschillende vormen van voortgezet onderwijs te bezoeken. Er zijn open dagen voor ouders en kinderen.

5.4 Inschrijving voortgezet onderwijs

In februari wordt het definitieve advies met de ouders besproken en ontvangen zij een onderwijskundig rapport en het schooladviesformulier. Hiermee kunnen ouders het kind inschrijven op een school voor Voortgezet Onderwijs.

De toekomstige school wordt schriftelijk geïnformeerd met behulp van de code op het schooladviesformulier. Vervolgschool kan middels deze code de gegevens van de leerlingen binnenhalen via Onderwijs Transparant. Met de scholen volgt na opgave van de leerlingen nog een toelichtend gesprek tussen de groepsleerkracht en de brugklascoördinator.

De aanmelding en inschrijving geschiedt volgens de Rotterdamse Plaatsingswijzer.

5.5 De CITO eindtoets

In april wordt de CITO eindtoets afgenomen, IEP. Als het advies van de eindtoets **hoger** is dan het aanvankelijke basisschooladvies kan er sprake zijn van heroverweging van het advies .

6. Externe contacten

6.1 Primair Passend Onderwijs (PPO)

Het doel van het samenwerkingsverband Primair Passend Onderwijs (PPO) is om zoveel mogelijk kinderen binnen het basisonderwijs te helpen en om de basisscholen zoveel mogelijk te faciliteren om aan de zorgbehoeften van de kinderen te voldoen. Basisschool Charlois neemt ook deel aan zo'n samenwerkingsverband: PPO Rotterdam.

6.1.1 School Contact Persoon (SCP)

De IB`er en SCP hebben regelmatig overleg met elkaar. De SCP heeft 90 uur per jaar beschikbaar voor onze school.

Doel van de gesprekken zijn als volgt:

- Adviseren en ondersteunen over leer- en gedragsproblemen bij een leerling. Hiervoor is geen toestemming van de ouders nodig.
- Observaties in een groep uitvoeren om een leerkracht te ondersteunen. Indien nodig, wordt hiervan een verslag gemaakt, en met de desbetreffende leerkracht en ouders besproken.
- Tevens neemt de SCP deel aan het Multi Disciplinair Overleg (MDO).

6.1.2 Onderwijs Advies Team (OAT)

Het Onderwijs Advies Team (OAT) binnen het samenwerkingsverband PPO bestaat uit een aantal deskundigen. Zorgleerlingen waarbij een half jaar intensief is gewerkt met plannen, maar onvoldoende resultaten hebben opgeleverd kunnen aangemeld worden bij het OAT. School is dan verplicht, met toestemming van ouders, om een leerlingendossier aan het OAT te overhandigen.

In het leerlingendossier zit:

- Aanvraagformulier arrangement. Dit bevat zakelijke gegevens van de aangemelde leerling.
- Schriftelijke verslaglegging van observaties/onderzoeken van IB`er/ SCP.
- Indien van toepassing; rapportages van derden (bijv. logopediste, Ceasartherapeut)

Op basis van het leerlingendossier kan het OAT voor een juiste onderzoeksmethode kiezen. Het onderzoek vindt dan op school plaats door een orthopedagoog vanuit PPO. Uitslag van het onderzoek wijst een zorgbesluit uit. Dit zorgbesluit wordt gemaakt door het OAT in overleg met IB`er en ouders.

Een zorgbesluit kan zijn:

- Het kind blijft in het reguliere onderwijs, mits school handelingsadviezen krijgt, of externe ondersteuning.
- Het kind blijft in het reguliere onderwijs, er wordt ambulante begeleiding ingezet vanuit

- de clusterscholen; bijv. spraaktaal, gedragsstoornissen, autistische stoornissen.
- Het kind wordt doorverwezen naar een SBO of SO
- Aanvraag toelaatbaarheidsverklaring bij de toelidingscommissie.

6.1.3 De ambulant begeleider (AB)

Indien in een zorgbesluit wordt vastgesteld dat een kind op school kan blijven, maar dat de school handelingsadviezen nodig heeft, om aan de specifieke onderwijsbehoeften van het kind te kunnen voldoende, kan er een ambulant begeleider aangesteld worden.

De ambulant begeleider wordt meestal voor een halfjaar na een mogelijk zorgbesluit aangesteld, en is er vooral om de leerkracht te ondersteunen en handelingsadviezen te geven voor een kind dat eerder in het PPO-traject is aangemeld bij het OAT.

Ook hierbij staat dus het handelen van de leerkracht centraal. De ambulant begeleider richt zijn handelingsadviezen aan de leerkracht t.a.v.:

1. De meerbegaafde leerling
2. De minderbegaafde leerling
3. De leerling met specifieke begeleidingsbehoefte
4. De leerling met een sociaal-emotionele achterstand
5. De jonge zorgleerling

6.2 Multi Disciplinair Overleg (MDO)

Het Multi Disciplinair Overleg bestaat uit de volgende mensen:

- School contactpersoon PPO
- Schoolmaatschappelijk werker
- Schoolverpleegkundige van CJG
- De intern begeleiders
- Directielid
- School contactpersoon Wijkteam
- Ouders, indien nodig
- Leerkrachten, indien nodig

Het MDO komt 6 keer per jaar bijeen voor leerlingbespreking waarbij langdurige school gerelateerde problematiek aan de orde is. De leerlingen worden pas besproken na toestemming van ouders, maar indien ouders geen toestemming geven, kan een leerling anoniem besproken worden. Indien er onvoldoende medewerking vanuit ouders is, en het kind naar mening van het MDO gespecialiseerde zorg nodig heeft, kan het MDO de directie adviseren tot aanmelding bij SISA of Veilig Thuis.

Er wordt naar gestreefd om de groepsleerkracht van de te bespreken leerling zoveel mogelijk te laten deelnemen aan (het betreffende gedeelte van) dit overleg (in ieder geval bij de eerste bespreking).

Binnen het MDO is de IB'er verantwoordelijk voor de agenda en verslaglegging van de bijeenkomsten.

6.2.1 Onderwijs Zorgoverleg (OZO)

Het onderwijs zorgoverleg vindt in wisselende samenstellingen plaats al naar gelang het doel van het gesprek.

6.3 School Maatschappelijk werkster (SMW)

Schoolmaatschappelijk werk (SMW) is bedoeld voor kortdurende begeleiding of ondersteuning voor ouders en/of leerlingen:

- Na signalering door leerkracht/ IB'er vindt aanmelding bij SMW'er plaats door de IB'er. Dit gaat mondeling nadat er door ouders toestemming is gegeven aan de leerkracht of de IB'er. SMW neemt dan contact op met de betreffende ouder.
- de IB'er gaat na aanmelding met de schoolmaatschappelijk werker in overleg
- Vervolgens vindt er een kortdurende ondersteuning/begeleiding plaats bij het

desbetreffende kind/gezin.

- Ouders kunnen ook zelf het initiatief nemen om in gesprek te gaan.
- Er is wekelijks overleg tussen SMW en IB`er.
- Één keer per jaar vindt er overleg plaats tussen SMW, IB`er en directie. Hier wordt het jaarplan SMW, van het afgelopen jaar, geëvalueerd en het jaarplan voor het komende jaar besproken.

Indien de kortdurende behandeling onvoldoende resultaten biedt aan de gezins- of kindsituatie, vindt er een verwijzing naar algemeen maatschappelijk werk of het wijkteam plaats. De SMW'er is 8 uur (inclusief administratieve verwerking) per week op school beschikbaar.

6.4 Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

De leerlingen van groep 2 worden uitgenodigd voor een preventief gezondheidsonderzoek (PGO). Deze wordt uitgevoerd door de schoolverpleegkundige. Indien er geen bijzonderheden zijn, wordt de leerling geobserveerd door de schoolverpleegkundige, anders door de schoolarts. Bij het preventieve gezondheidsonderzoek is er ook een gesprek tussen de ouder(s) en de schoolverpleegkundige. Binnen dit gesprek kan er advies gegeven over opvoeding en gezondheid. Indien er vanuit het preventieve gezondheidsonderzoek blijkt dat er bepaalde acties ondernomen moeten worden, wordt er altijd toestemming aan de ouders gevraagd. U kunt hierbij denken aan bijv. adviezen m.b.t. overgewicht of sociaal-emotionele ontwikkeling. De schoolverpleegkundige brengt de school op de hoogte van de gedane bevindingen. De IB`er krijgt een terugkoppeling van het onderzoek. De leerlingen van groep 6 worden op school gemeten en gewogen. Indien daartoe aanleiding is, worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek met de schoolverpleegkundige of de schoolarts.

Soms kunnen leerlingen ook tussentijds worden opgeroepen op verzoek van school of ouders, dit regelt de IB`er. De ouders brengen dan de leerkracht/ IB`er zelf op de hoogte van de bevindingen van de schoolverpleegkundige. Een kind kan tussentijds worden opgeroepen voor bijvoorbeeld de oren, ogen of gewicht. Eenmaal per 6 weken houdt de schoolverpleegkundige open spreekuur op school met wisselende thema`s.

6.5 Het Wijkteam

Onze school werkt nauw samen met het wijkteam, welke gerealiseerd is binnen de Children`s Zone. Als er thuis een situatie is ontstaan waardoor het kind niet optimaal kan functioneren, biedt het wijkteam hulp aan kind en ouders. Ouders kunnen met vragen over hun kind en eigen situatie terecht. De aanvragen voor dyslexiebehandeling lopen via het wijkteam.

6.6 Jeugdzorgbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR)

Als de leerkracht door middel van het aanmeldformulier een leerling heeft aangemeld bij SMW, dan heeft de SMW`er de mogelijkheid om een kind aan te melden bij JBRR. Zij vult hiervoor het OKR-addendum in. Ouders moeten hiervoor toestemming verlenen. Bij Bureau Jeugdzorg vindt dan een intake plaats, er vindt over de ingediende hulpvraag overleg plaats met gedragsdeskundigen en collega`s. Daarna zal er een indicatie voor hulpverlening volgen.

6.7 Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

Ouders kunnen (op advies van school) GGZ instellingen inschakelen bij (een vermoeden van) een psychisch of een gedragsprobleem. Zij kunnen hun kind via een verwijzing van de huisarts aanmelden, indien hun kind psychische klachten heeft of wanneer men informatie wil over de geestelijke gezondheid. GGZ-instellingen, die wij als school aanbevelen in gesprekken met ouders zijn Virenze, Lucertis en RIO-zorg.

6.8 Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak (SISA)

De afkorting SISA staat voor Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak. Het Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam heeft zich hierbij aangesloten, daarom onze school automatisch ook. Het SISA

signaleringsysteem zorgt ervoor dat jongeren in Rotterdam die hulp nodig hebben worden geregistreerd in een computersysteem. Als er meerdere hulpverleners van verschillende instanties met één kind bezig zijn, dan worden de hulpverleners daarvoor op de hoogte gesteld, om de hulpverlening zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

Het signaleringsysteem heeft een privacyreglement zoals deze door de Wet Bescherming Persoonsgegevens wordt voorgeschreven. Deelnemers van SISA zijn partners op het gebied van Werk en Inkomen, Welzijn, Zorg, Politie/Justitie en Onderwijs. Voor meer informatie: www.sisa.rotterdam.nl

De intern begeleiders of directie kunnen een signaal afgeven. Ouders moeten van deze signalering vooraf op de hoogte gesteld worden.

6.9 De logopedist

De school werkt nauw samen met de logopedisten van Logopediepraktijk Charlois en Wolphaert. Op school kan er een logopedische screening middels een screeningsformulier gesignaleerd worden of er mogelijk een verwijzing naar een logopediste nodig is. Logopediste van PPO kan om advies gevraagd worden.

6.10 De oefentherapeut en fysiotherapeut

Indien nodig, kan het kind worden doorverwezen naar de oefentherapeut, binnen onze school IMotoriek of een fysiotherapeut in de buurt.

6.11 Koers Voortgezet Onderwijs (VO)

Via Koers VO vindt de indicatiestelling plaats voor leerlingen die in het voortgezet onderwijs gebruik maken van leerwegondersteunend onderwijs (LWOO). Om daarvoor in aanmerking te komen, moet een kind begin groep 8 minimaal 1,5 jaar leerachterstand hebben op 2 van de 4 vakgebieden: technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. De achterstanden worden berekend op basis van de methode overstijgende toetsen. Kinderen worden, in overleg met de leerkracht, voor 1 oktober van het desbetreffende jaar, aangemeld. Ouders moeten hier schriftelijk toestemming voor geven.

7. Takenlijst zorgverbreding

Taken	Leerkracht	Internbegeleider	Directie
Toetskalender opstellen en bewaking uitvoering		X	
Beheer en onderhoud LVS		X	
Beheer leerling- en groepsdossiers		X	
Beheer en verspreiding toetsmaterialen		X	
Coördinatie werkzaamheden ondersteuning		X	
Planning ondersteuning overleg		X	
Planning IB-overleg		X	
Bewaken voortgang zorg		X	X
Trendanalyses maken		X	X
Inrichten en onderhouden orthotheek		X	
Planning en uitvoering groepsbesprekingen		X	
Planning en uitvoering leerlingbesprekingen		X	
Verslaglegging groepsbesprekingen		X	
Verslaglegging leerlingbesprekingen		X	
Evalueren groepsplannen	X	X	
Overleg groepsleerkracht / IB'er	X	X	
Bespreken toetsresultaten	X	X	X
Opstellen en uitvoeren groepsplan	X		
Opstellen en uitvoeren handelingsplannen individuele zorgleerlingen.	X		
Opstellen van de ondersteuningskaart	X	X	
Stimulering individuele leerlingen	X		
Observatie individuele leerling	X	X	
Uitvoeren pedagogisch – didactisch onderzoek		X	
Afname en correctie methode en niet methode toetsen	X		
Invoeren van de niet methode toetsen in Parnassys	X		
Analyse toetsresultaten	X	X	
Afname en correctie individuele toetsen	X	X	
Opzetten handelingsplannen	X	X	
Stimuleren van onderwijskundige ontwikkelingen in de groep	X	X	
Contacten externe begeleiders PPO		X	
Contacten andere scholen (in- en uitstroom)		X	
Contacten externe instanties: logopedie/schoolarts/oefentherapie/veilig thuis	X	X	X
Deelnemen aan IB-netwerk		X	X
Gesprekken met ouders van zorgleerlingen	X	X	(X)

8. Verantwoordelijkhedenmatrix zorgverbreding

		Leerkracht	Intern begeleider	Directie
Signaleren	Invullen logboek	X		
	Afname/verwerken van toetsen	X		
	Observatie doen/verwerken	X		
	Bijhouden aantekeningen	X		
	Opstellen toetskalender		X	
	Opstellen toetsprotocol		X	
	Aanleveren materialen		X	
Analyseren	Uitvoeren specifieke observaties	X	X	
	Diagnostische toetsen	X	X	
	Verzamelen informatie	X	X	
Diagnosticeren	Groepsconsultaties		X	
	Gesprekken leerlingen	X	X	
Handelingsplanning	Handelingsplan opstellen	X	(X)	
	Groepsplan opstellen	X	(X)	
	Ondersteuningskaart opstellen	X	X	
	Ontwikkelingsperspectief opstellen	X	X	
	Ondersteuning bieden		X	
	Evalueren en bewaken voortgang	X	X	
	Opstellen format		X	
	Oudergesprekken voeren	X	X	
Leerlingbespreking / groepsbespreking	Agenderen leerling-/groepsbespreking		X	
	Leiden bespreking		X	
	Bewaken afspraken	X	X	
	Aanleveren gegevens	X	X	
	Vorbereiden bespreking	X	X	
	Opstellen format		X	
Dossier	Onderhouden leerlingen map/toetsmap	X		
	Beheren dossier		X	
	Beheren Parnassys gegevens	X	X	
Aanmelding PPO	Invullen addendum	X		
	Ondersteuning invullen addendum		X	
	Controle leerlingendossier		X	
	Aanleveren leerlingendossier PPO		X	
Externe contacten	Contactpersoon		X	
	Besprekingen voeren		X	
Eindverantwoording zorgverbreding	Alle behandelaars			
	Agenderen, plannen, voorzitten IB-directie overleg			X
	Beleid n.a.v. trendanalyses		X	X
	Gesprekken met leerkracht/IB n.a.v. opbrengsten	X	X	X

9. Protocollen en procedures

De volgende protocollen en procedures m.b.t. de zorg zijn vastgesteld en worden regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De protocollen zijn leidraad bij de te nemen stappen en beslissingen.

Protocol Zwakke Lezers
Protocol Dyslexie
Protocol verklaring Dyslexie
Protocol dyslexie toetsoverzicht
Protocol voor Zwakke Spellers
Protocol Doorstroom
Protocol ernstige rekenproblemen en dyscalculie
Protocol meldcode, huiselijk geweld en kindermishandeling
Antipestprotocol
Beleid ontoelaatbaar gedrag
Schorsen/verwijderen

10. Lijst met afkortingen

AB: Ambulant Begeleider
BOSOS: Kleuterobservatiesysteem
CITO: Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling
CJG: Centrum Jeugd en gezin
GGZ: Geestelijke Gezondheidszorg
IB: Intern Begeleider
IHP: Individueel Handelingsplan
KOERS-VO: Koers Voortgezet Onderwijs
LVS: Leerlingvolgsysteem
LWOO: Leerweg Ondersteunend Onderwijs
MDO: Multi Disciplinair Overleg
OAT: Onderwijs Advies Team
OPP: Ontwikkelingsperspectief
OSO: Overstapdossier
OZO: Onderwijs Zorgoverleg
PO: Primair Onderwijs
PPO: Passend Primair Onderwijs
SMW: School Maatschappelijk Werker
SCP: School Contactpersoon
TLV: Toelaatbaarheidsverklaring
VO: Voortgezet Onderwijs

11. Ontwikkelvoornemens 17-18

- handelings- en opbrengstgericht werken
 - zorgplan presenteren (duidelijke rolverdeling/ afspraken)
 - eigenaarschap
- groepsplannen
 - 4 D
 - Klassenconsultaties/observaties
 - Werkbaar format voor besprekingen, kleuters
- IHP's/OPP
 - doelen smart stellen
 - in samenwerking met ouders
 - gerichte evaluaties op doelen en aanpak
 - hoe moeten IHP/OPP gesprekken verlopen
 - De verdeling van invullen OPP
- Ondersteuningskaarten (laten) maken voor leerlingen die op pedagogische gebied meer nodig hebben dan de preventieve reguliere en aanvullende aanpak.
- protocol dyslexie
 - duidelijk vaststellen voor de onderbouw
 - gehele protocol dyslexie herzien en samenvoegen
- leerlijnen kleuters
 - sociaal-emotioneel in relatie tot PAD (en eventueel aanvullend materiaal)
- leerlijn leren leren
 - in voortgang op leerlijn kleuters
 - eenduidige afspraken t.b.v. doorgaande lijn
 - leren zichtbaar maken, vanuit Bazalt
- begrijpend lezen
 - strategieën zichtbaar, doorgaande lijn
 - borgen van de ontwikkeling van de strategieën.
- zien
 - opnemen in groepsbespreking
 - scholing Yvette
- evalueren en bijstellen van de protocollen
 - Dyslexieprotocol
 - Protocol dyscalculie
 - Protocol doorstroom
- cognitieve talenten
 - formulering en implementatie beleid i.s.m. werkgroep/ LB-leerkracht
 - onderwijs aan kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong
 - invoering leren zichtbaar maken, ter ondersteuning van cognitieve talenten. Schoolbreed cursus volgen.
- gebruik Parnassys
- cursus zo leer ik lezen.....